

Così ballano i cinghiali, Mikael Edlund
Stim/Svensk musik

Musikbibliotekarier roar sig på konferens i Ingesund.

FASTA AVDELNINGAR

3. Redaktörens ruta
3. Ordföranden har ordet
7. Biblioteksstafetten
8. forts. biblioteksstafetten

I DETTA NUMMER

4. Nordisk musikbibliotekskonferens i Ingesund
5. Svenska musikbiblioteksförbundet 50 år
6. Digitalisering av skyddad svensk musik
8. Nytt från styrelsen

MUSIK
BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksförbundet
Svenska sektionen av IAML,
www.muslib.se/smbf

Distr: Pia Shekhter, Musik- och teaterbiblioteket vid Göteborgs universitet, Box 210, 405 30 Göteborg
ISSN 0283-104X

Redaktör: Åsa Wilén, Piteå stadsbibliotek,
Box 741, 941 28 Piteå
Tel. 0911-968 07
e-post asa.wilen@kf.pitea.se

Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 200:-, institutioner 300:-
Postgiro 65 21 22-3

Layout:
Johan Ögren

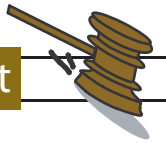
Den uppmärksamme kanske märker att detta årets sista nummer av Musikbiblioteksnytt inte riktigt ser ut som det förra. Jag har tillfälligt plockat bort rubriken Pressklipp för att få plats för andra artiklar, och Roligaste frågan har fått ge vika för Nytt från styrelsen. Jag skulle vara väldigt tacksam om ni medlemmar ville höra av er och tycka till om detta – är ni (som jag) intresserade av vad som har hänt på senaste styrelsemötet eller vill ni hellre ha något mer underhållande. Tidningen finns till för er skull, och jag vill så klart i möjligaste mån ge er vad ni vill ha. Ring, maila, skriv, adressen finns på sidan två.

Ni kan också uppleva en viss tidsmässig dissonans i det här numret. På sidan två dansar man runt midsommarstången, och på sidan tre önskar ordföranden God Jul. Orsaken till detta är förstås att tidningen utkommer endast en gång i kvartalet, och att jag gärna vill planera numren så att de blir så fullmatade som möjligt. Men det är i alla fall väldigt roligt att få rapportera om historiens andra Nordiska Musikhögskolebibliotekskonferens, som detta år ägde rum i Ingesund. Det verkar ha varit en väldigt lyckad konferens, med mycket intressanta föreläsningar.

Apropå historia så har vår ordförande varit vänlig nog att skriva ihop en kort historik om vår svenska delförening av IAML, med anledning av SMBF:s 50-årsjubileum. Där kan man läsa att det kom tio medlemmar till den svenska sektionens första möte, och tänk att vi idag har mer än tiodubblat vårt medlemsantal! Det är inte så illa, men fundera gärna på hur vi kan engagera flera. Har ni några idéer, hör av er till styrelsen.

Slutligen vill även jag passa på att önska alla medlemmar en God Jul och ett Gott nytt år. Vi ses nästa år igen.

Ordföranden har ordet

When God created the coffee-break...

...så var det för att sätta fart på alla tråkiga möten och få konferensdeltagarna att tala med varandra! Så var det även den 10 november när SMBF ordnade ett möte kring skivkatalogisering på kulturhuset i Stockholm riktat till folkbiblioteken. I och för sig tror jag inte att de flesta deltagarna uppfattade mötet som tråkigt. Vi var 40 bibliotekarier från när och fjärran som sammanstrålade denna dimmiga novemberdag och det var många både frågor om och kommentarer till de olika katalogiseringsalternativen som presenterades. Men självklart var debatten som livligast när vi stod där med våra kaffekoppar.

Ett längre referat från mötet kommer att publiceras i ett senare nummer av Musikbiblioteksnytt, men jag vill redan nu nämna att föreningen inte släpper skivkatalogiseringsfrågorna, utan mötet avslutades med att en ”Skrivgrupp” (mitt hemsnickrade namn på gruppen som ännu inte konstituerat sig) bildades som kommer att fortsätta arbetet och så småningom arrangera nya möten.

Och inför dessa och andra framtida möten har jag ett förslag. På en av de skivor som hade katalogiserats hette en av låtarna, ja just det: When God created the coffee-break. Låt det bli vår framtida mötesjingle!

En god jul och ett gott nytt år till er alla

Veslemöy Heintz

NORDISK MUSIKBIBLIOTEKS- KONFERENS I INGESUND

Birgitta Eriksson

Musikhögskolan i Göteborg

Dagarna före midsommar, närmare bestämt 16-19 juni var bibliotekspersonalen på konferens på Musikhögskolan, Ingesund. Måndag den 16 juni samlades alla bibliotekarier från Sveriges musikhögskolor för att diskutera likheter och olikheter i våra respektive bibliotek och dessutom hur vi på bästa sätt kan hjälpa varandra. Det var en mycket givande dag för alla.

Tisdagen den 17 juni började så den Nordiska musikbibliotekariekonferensen med deltagare från musikhögskolor/konservatorier från hela norden. Efter en lunch i matsalen med mycket prat så började allvaret. Tone Eloffsson från Norges Musikkhøgskole i Oslo och Britt Roslund från Musikhögskolan i Malmö inledde konferensen med mediekunskap och förvärvskällor. Efter kaffe och en givande diskussion fick vi en visning av Ingesunds musikhögskola samt bibliotek.

Kvällen avslutades med tipspromenad (där vissa av oss genast gick vilse), middag med sång (både av ett professionellt slag med en mycket duktig studentduo från Ingesunds Musikhögskola och ett mer amatörmässigt inslag av en sångtrio från Musikhögskolan i Göteborg) och dans (om man nu kan kalla "små grodorna" dans) kring en egenhändigt tillverkad och mycket enkel majstång.

Onsdagen började med en föreläsning av Angela Escott (Royal College of Music, London) och John Wagstaff, Music Faculty Library, University of Oxford om "Advanced reference sources for music librarians". Vi fick många tips hur man ska vara lyhörd mot låntagarna. Om någon t.ex. frågar "Har ni något av Rossini" så kanske det egentligen betyder "Kan du hjälpa mig att svara ur vilken av Rossinis operor den här arian kommer?" eller frågan "Hur många klaverutdrag av Mozarts *Requiem* har ni?" betyder kanske helt enkelt "Har ni ett klaverutdrag av Mozarts *Requiem*?" En annan fråga som t.ex. "Har ni någon bok om violiner?" kanske

betyder "Jag har ärvt en violin av min mormor och nu vill jag veta vad den är värd".

Pia Shekhter från Musikhögskolan i Göteborg hade plockat ihop en liten (inte så liten, den bestod av flera flyttlådor av noter, tidskrifter och böcker) utställning av referensmaterial som är bra att ha i ett musikbibliotek. Hon kommenterade den under förmiddagen.

Efter lunchen hade vi föreläsningar om "Performance materials, particularly orchestral sets" av Angela Escott och Tone Eloffsson och "Music resources on the Internet" av John Wagstaff.

Efter denna dag blev det bussfärd till Klässbols linneväveri, där vi dels fick en guidad visning och sedan släpptes vi lös i shopen. Det blev nog en god förtjänst för väveriet den kvällen, vi var ju ett helt busslass bibliotekarier som bara "måste" köpa något!

Nästa dag var det de övriga nordiska deltagarna som fick presentera sina tryckta samt nätbaserade referenskällor. Efter lunch presenterade Lars-Olof Ljung från Musikhögskolan i Stockholm KMH:s register över uppsatser och specialarbeten. Jag visade hur man kan söka uppsatser och avhandlingar från musikhögskolor, musikvetenskapliga institutioner och andra högskoleinstitutioner i Sverige med kurser i musik på respektive hemsida.

Efter dessa informationstäta dagar så åkte vi alla sedan åt olika håll för att fira midsommar. Hela konferensen gick som på räls: vi fick kaffe där vi skulle, apparater fungerade, solen sken. Ett stort tack till Birgitta, Ewa och Anna-Karin – det gjorde ni bra!

<http://bibl.imh.se/konferens.htm>

Konferensmiddag i det vackra sommarvädret i Ingesund. I förgrunden till vänster Ann Malm från Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, och till höger Birgitta Sparre, som var en av konferensvärdarna.

1953-2003

SVENSKA SEKTIONEN AV AIBM - SVENSKA MUSIKBIBLIOTEKSFÖRENINGEN 50 ÅR

Veslemøy Heintz

Statens musikbibliotek

Efter två inledande möten mellan musikforskare och musikbibliotekarier - det första i Florens 1949 och det andra i Lüneburg 1950 - konstituerades den internationella musikbiblioteksforeningen IAML¹ vid en kongress i UNESCO huset i Paris 1951. IAML skulle vara en "representativ internationell organisation" med syfte "att samordna alla musikbiblioteks olika aktiviteter". I allt 23 länder hade skickat representanter till konferensen. Två delegater kom från Sverige. Det var Cari Johansson från Musikaliska akademiens bibliotek (MAB)² och Folke Lindberg, chef för musikbiblioteket på Radiotjänst.

Två år senare hade antalet svenska medlemmar i IAML stigit till tio. Dessa kallades till ett möte på Musikaliska akademien den 25 februari 1953 kl 14. Där beslöts enligt protokollets §4 "att grunda en svensk sektion av AIBM".

Vem var nu våra "founding fathers", för bortsett från Cari Johansson var de alla män. Som redan nämnt, Folke Lindblad från Radiotjänst. Carolina (UUB) var representerat genom Åke Davidsson, legendarisk musikbibliotekarie och bibliograf. Från MAB kom, utöver Cari Johansson, överbibliotekarien Gösta Morin, Åke Lellky, Lars Stiernstedt och Martin Tegen. KB skickade två representanter: Bo Lundgren och Åke Vretblad. Professorn i musikvetenskap, Carl Allan Moberg, var redan medlem av IAML och var därför självskriven. Därtill hade de tre musikvetarna Ingmar Bengtsson, Nils L. Wallin och Bo Wallner inbjudits.

Den första styrelsen, som valdes vid mötet, bestod av tre personer: Gösta Morin, ordförande, Cari Johansson, sekreterare, och C.A. Moberg. Vad var det den svenska sektionen i första hand ville åstadkomma? När man läser de första årsmötesprotokollen från femtitalet är det en fråga som ständigt återkommer nämligen "källexikonet". Det var det svenska arbetsnamnet för RISM³ projektet. Ett svenskt RISM-sekretariat upprättades vid MAB 1954 och man beslöt att även

förlägga centralkatalogen över svenskt RISM-material dit. Ekonomisk stöd utgick under 1961-1967 från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, varefter staten övertog finansieringen av projektet.

Även om det forskningsorienterade RISM-projektet dominerar, visar protokollen snart att det även fanns annat som engagerade. Åke Vretblad, som så småningom skulle flytta från KB till Lands- och stiftsbiblioteket i Lidköping (1957), föreslog redan 1955 att folkbibliotek med musiksamlingar skulle upptas som en egen avdelning inom SMBF. Så

blev nu inte fallet, men folkbiblioteken och deras speciella behov försvann inte från dagordningen, utan de fick en ivrig förespråkare i stadsbibliotekarien i Katrinholm, Karl-Gunnar Wall, som valdes in i styrelsen 1957. Han blev även svensk representant i IAMLs folkbibliotekssektion. Och när vi närmar oss slutet på 50-talet är folkbiblioteksfrågorna på stark frammarsch. Man önskar upprätta en lista över musikalier och senare också grammofonskivor, vad man på engelska skulle kalla en "core collection", för folkbiblioteken, man vill utarbeta lämpliga katalogregler för musikmaterialet och man börjar tala om utbildningsfrågor.

Just utbildningsfrågan är nog den som oftast förekommer i årsmötes- och styrelseprotokollen under SMBF:s femtioåriga levnad. Rent konkret har det resulterat

i återkommande kurser vid Bibliotekshögskolan i Borås, samarbete med Musikvetenskap i Göteborg och sist, men inte minst, den ovanligt lyckade kursen *Musik och bibliotek* som arrangerades tillsammans med Musikvetenskapliga institutionen vid Uppsala

IAML skulle vara en "representativ internationell organisation" med syfte "att samordna alla musikbiblioteks olika aktiviteter"

universitet hösten 2001 och våren 2002.

Många av föreningens medlemmar har varit aktiva i vår moderförening. Den första var Folke Lindberg som redan 1951 blev sekreterare i IAMLs kommission för radiobiblioteken.⁴ Men även folkbibliotekskommissionen, forskningsbiblioteken, katalogkommission och olika arbetsgrupper har haft - och har fortfarande - aktiva svenska medlemmar. IAMLs högsta "ämbete", det som president har innehaft av tre svenskar: Folke Lindberg (1959-1962), Anders Lönn (1983-1986) och Veslemøy Heintz (1995-1998).

Att organisera internationella konferenser tar både tid och pengar i anspråk och då hinner man inte med så mycket annat. Det avspeglar sig tydligt i protokollen när föreningar inbjudit IAML till Sverige: Stockholm/Uppsala 1962 och Stockholm 1986. 2006 skall SMBF åter vara värd för en internationell IAML konferens, men denna gången lämnar vi Stockholm och låter rikets

andra stad, Göteborg, stå för värdskapet. Men lite annat skall vi förhoppningsvis hinna med i åren som kommer, som katalogiserings- och utbildningsfrågor!

Fotnoter

¹ Efter att ha varit mest fransk och tyskspråkig har den internationella föreningen mer och mer övergått till engelskan. Numera används allmänt den engelska namnförkortningen.

² Sedan 1996 Statens musikbibliotek, SMB

³ RISM. Répertoire international des sources musicales. RISM var IAMLs första, stora bibliografiska projekt i samarbete med International Musicological Society. Projektet har till uppgift att inventera och katalogisera äldre musikalier i tryck och handskrift i medlemsländerna. Arbetet utförs av nationella kommittéer.

⁴ La Commission des Bibliothèques de la Radiodiffusion, IAMLs första kommission överhuvudtaget.

Digitalisering av skyddad svensk konstmusik

Gustaf Bergel
STIM/Svensk Musik

Notarkivet på STIM/Svensk Musik innehåller 14.500 manusverk. Rent fysiskt handlar det om noter på transparent papper och vanligt papper i huvudsakligen tre olika format. Årligen deponeras och katalogiseras mellan 350-400 nya verk. Samtliga verk visas upp i kataloger och i databasen på Svensk Musiks hemsida <http://www.mic.stim.se>. Genom försäljning av notkopior eller uthyrning (orkesterverk) sprids verken till kunder i hela världen.

Behovet av att digitalisera den del av det svenska kulturarvet som vårt notarkiv utgör är stort, inte minst ur ett säkerhetsmässigt perspektiv. Så sent som den 30 april 2002 eldhärjades delar av den byggnad där arkivet är inrymt. Lyckligtvis kom inte manusarkivet till skada men händelsen satte onekligen säkerhetsaspekten i fokus. Dessutom är det "långsamma förfallet" ett skäl till att digitalisera. Särskilt de äldre originalen på transparent papper är mycket sköra. Tillgänglighetsaspekten väger också in när vi som kopieringsunderlag kan använda datafiler i stället för papper. Bl.a. blir det möjligt att visa upp notexempel i katalogposterna.

Projekttiden är satt till 2003-2005. Tekniken är inköpt och en person jobbar f.n. på halvtid med inscanning. Möjligen är inte digitaliseringen av hela depån klar innan projekttidens slut, men vi har då kommit en bra bit på väg.

Av Gustaf Bergel
STIM/Svensk Musik

På tredje delsträckan i stafetten går nu Stockholm in i laget. Det är STIM/Svensk Musik som fattat pinnen och pennan. Vilka är då vi? Som de flesta nog vet är Stim en upphovsrättslig organisation för de svenska musikupphovsmännen och musikförlagen. För deras räkning förvaltar och upplåter Stim rättigheter till musik och text.

Först en kort bakgrund. Den nya upphovsrättslagen kom 1919. Med den som plattform startade år 1923 den nybildade Föreningen Svenska Tonsättare/FST upphovsrättsällskapet Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå/STIM. Bland initiativtagarna fanns Natanael Berg, Kurt Atterberg, Oskar Lindberg och Ture Rangström. Stim är idag en ekonomisk förening med tre huvudmän: grundarna FST samt SKAP (Svenska Kompositörer Av Populärmusik) och SMFF (Svenska Musikförläggarföreningen).

Informationscentrum

År 1965 startades Stims Informationscentral för Svensk Musik. Idag heter vi STIM/Svensk Musik. På engelska Swedish Music Information Centre/SMIC. Avdelningen fungerar som en

promotion-avd. för svensk nutida konstmusik. Målet för verksamheten är att öka tillgängligheten till den svenska skyddade konstmusiken. Och promota den överallt där den uppförs. Det handlar alltså om musik av nu levande tonsättare och fram till 70 år efter deras död. Pengarna till verksamheten kommer till större delen från Stim. Men även statsbidrag och egna intäkter bidrar till vår budget. Precis som Stim, med sina systersällskap ute i världen, har vi också en ring av musikinformationscentra i ca 40 länder. En gång i tiden var dessa centra IAML-medlemmar, men har nu en egen organisation som heter IAMIC. Just nu undersöks faktiskt möjligheterna att samordna ett IAML-möte med IAMIC inom en snar framtid. När jag vet mer om detta återkommer vi med information i Musikbiblioteksnytt.

Vad gör vi?

Enkelt uttryckt jobbar STIM/Svensk Musik med Dokumentation och Information.

Dokumentation

- 14.500 manuskript som vi säljer eller hyr ut kopior av. Gamla vackra handskrivna partiturer av

P-B, Rangström, Rosenberg & de Frumerie trängs med nyare av Blomdahl, Bucht, Sandström, Gefors & Hillborg

- Notutgivningsstöd. Förläggare kan ansöka om ett bidrag för publicerade utgåvor
- Edition Suecia. Vårt eget notförlag, som ger ut mellan 10-15 verk/år
- Phono Suecia. Vår CD-label som släpper 10-12 skivor om året. På denna label utges även fortsättningen på Musica Sveciae, den s.k. Modern Classics-serien (23 skivor med musik komponerad 1910-1945)
- SKAPs arkiv med ca 60.000 melodier. Flera rara utgåvor som inte finns på KB eller någon annanstans. Olrog började samla ...

Information

- Distribution av promotion-material
- Datakatalog med 95.000 poster
- Kataloger med musik för alla möjliga besättningar
- Foldrar om tonsättare
- Newsletter
- Montrar på utställningar, festivaler, mässor
- och så web-sidan, <http://www.mic.stim.se> som egentligen borde stå överst i detta stycke. För där hålls allt ovanstående ut: datakatalogen, verkförteckningar, tonsättarbiografier, verkkommentarer, PDF-kataloger, Swedish Music Shop och mycket mer!

Bild från Stim/Svensk musik

Vad gör då bibliotekarien? Mycket av tiden går åt till att svara på frågor. Vi har inte så många besökare/dag. Desto mer telefon- och mailfrågor! Från hela världen. Det är ett himla roligt jobb och svensk nutida musik är eftertraktad på repertoaren i och utanför Europa! Vi har dessutom en shop som säljer inte bara våra egna utgåvor, utan även noter och böcker om svensk musik från alla möjliga förlag. Jag tar också hand om besöksgrupper från musikhögskolor, gymnasier, diverse stipendiater, musikforskare, m.fl.

Och så är det kontakten med tonsättarna, deras verkdeponering och arbetet med katalogen. Om ingen blid förlagschef med fet plånbok står beredd, så är alltså tonsättarna välkomna att lämna in sina manus här. Och sedan inträffar följande förtrollande räcka av händelser:

Verket katalogiseras och blir synligt

för hela världen i vår webbkatalog. Därefter görs ett kopieringsunderlag för att spara på manuskriptet, som åker in i ett (någorlunda) katastrofsäkert arkiv. Till tonsättaren skickar vi 5 friex, för dennes egen promotion-verksamhet.

När någon kund sedan ser verket i webbkatalogen och beställer det, tas underlaget fram och lämnas till kopieringen. Tillbaka kommer färdiga sadelhäftade noter med snygga omslag till försäljning! Om en tonsättare får en beställning av någon orkester deponerar han sitt partitur här, får 2 friex och hjälp med stämutskrifter.

Här finns bara 1 bibliotekarietjänst 100%, men ensamt är det verkligen inte. Jag har 16 trevliga och duktiga medarbetare på Svensk Musik. Bl.a. ansvariga för promotion, sälj- och hyresmaterial, skivproducenter, redaktör, kopister, m.fl. Det är en mycket stimulerande omgivning att

jobba i. Både p.g.a. dessa kollegor och kunderna. Och så kontakten med tonsättarna, både okända och namnkunniga. Somliga tonsättare träffar jag aldrig. Andra åter är här ofta, t.ex. Sven-David Sandström, Anders Hillborg, Karin Rehnqvist, Anders Eliasson, vilket onekligen ger bibliotekarien en både spännade och praktisk möjlighet till kunskap om verk han ska informera om.

Välkomna till Stockholm och ut till oss på Gärdet. Vår adress är Sandhamnsgatan 79.

Postadress:

STIM/Svensk Musik

Box 27327

102 54 Stockholm

gustaf.bergel@stim.se

<http://www.mic.stim.se>

Nytt från styrelsen

av Pia Shekhter, sekreterare

Vid senaste styrelsemötet (i september) planerades framförallt temadagen om skivkatalogisering på Kulturhuset i Stockholm, 10 november samt årsmötet i Karlstad, 20 april 2004.

Idén med katalogiseringsdagen var att diskutera varför man väljer att katalogisera populärmusikskivor så olika på svenska institutioner och bibliotek. Representanter från Statens ljud- och bildarkiv, Bibliotekstjänst och Grammofonarkivet vid Sveriges Radio hade bjudits in. Dessutom representanter från tre folkbibliotek med stora musiksamlingar, nämligen Gävle, Malmö och Västerås. Christina Wengström och Marika Andersson, bägge vid Gävle musikbibliotek, fick i uppgift att välja ut tre populärmusikskivor, som i förväg skulle katalogiseras av en representant från respektive institution och bibliotek. Första hälften av dagen skulle ägnas åt presentationer av dessa katalogiseringar och argumentation för ”varför man gör på det ena eller andra sättet”. Efter lunch var det tänkt att en allmän diskussion skulle

ta vid. Målet med sammankomsten skulle vara att få till stånd ett samarbete kring skivkatalogisering i framtiden.

Årsmötet med utbildningsdag kommer nästa år äga rum i Karlstad tisdag 20 april. Temat för dagen skall vara samarbete mellan kulturskolor och folkbibliotek, vilket är redan är en realitet i Karlstad. Veslemøy har varit i kontakt med Birgitta Sparre och skulle även kontakta Inger Nordell på Karlstads stadsbibliotek. Slutligen skulle någon representant för SMOK (Svenskt Musik- och Kulturskoleråd) kontaktas. Som kvällsaktivitet kan man besöka Värmlandsoperans ”En herrgårdssågen” med musik av Lars-Åke Franke Blom.

Inger Enquist fick i uppgift att, tillsammans med Birgitta Sparre, planera en påföljande kursdag. Kursen skulle vara något i stil med den engelska ”Music for the terrified” och rikta sig till bibliotekarier som arbetar med musik på folkbibliotek och känner sig osäkra.